

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор

_____ **Олег ОМЕЛЬЧУК**
(підпис) (ініціали, прізвище)

20 листопада 2020 року
м.п.

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«ФІНАНСИ СТРАХОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування
галузі знань 07 Управління та адміністрування
за денною формою навчання**

м. Хмельницький
2020

ЗМІСТ

Стор.

1.	Структура вивчення навчальної дисципліни	–	2
	1.1. Тематичний план навчальної дисципліни	–	2
	1.2. Лекції		3
	1.3. Семінарські заняття	–	4
	1.4. Самостійна робота студентів	–	15
	1.5. Індивідуальні завдання	–	16
	1.6. Підсумковий контроль	–	21
2.	Схема нарахування балів	–	24
3.	Рекомендовані джерела	–	26
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	–	32

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин																	
		Денна форма навчання, у т.ч.											Заочна форма навчання						
		Усього	в університеті					на робочому місці на підприємстві, в установі, в організації					Усього	у тому числі					
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС	Усього	Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.		СРС	Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1.	Організація фінансів страхової компанії	10	2	2	-	-	6	12	2	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-
2.	Грошові надходження страховиків	18	2	6	-	-	10	12	2	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-
3.	Страхові резерви, їх склад та порядок формування	14	4	2	-	-	8	16	4	-	-	-	12	-	-	-	-	-	-
4.	Розміщення страхових резервів	10	2	2	-	-	6	14	2	-	-	-	12	-	-	-	-	-	-
5.	Прибуток страховика, його формування та розподіл	12	4	2	-	-	6	12	-	-	-	-	12	-	-	-	-	-	-
6.	Оподаткування страховиків	12	4	2	-	-	6	12	-	-	-	-	12	-	-	-	-	-	-
7.	Оцінка фінансового стану страховика	14	2	4	-	-	8	12	-	-	-	-	12	-	-	-	-	-	-
	Всього годин:	90	20	20	-	-	50	90	10	-	-	-	80	-	-	-	-	-	-

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Тема 1. Організація фінансів страхової компанії	2
1.1.	Страхова компанія як суб'єкт підприємницької діяльності	
1.2.	Сутність фінансів страхових організацій та необхідність їх державного регулювання	
1.3.	Фінансові ресурси страхової компанії	
2.	Грошові надходження страховиків	2
2.1.	Сутність грошових надходжень страховиків та їх класифікація	
2.2.	Склад грошових надходжень страховиків	
2.3.	Джерела походження доходів страховиків (операційна, інвестиційна та фінансова діяльність)	
3.	Страхові резерви, їх склад та порядок формування	4
3.1.	Поняття страхових технічних резервів із загального страхування та їх склад	
3.2.	Обов'язкове формування технічних резервів за видами страхування	
3.3.	Структура страхових резервів страхових компаній України	
3.4.	Поняття резервів зі страхування життя та їх склад	
3.5.	Використання коштів з резерву страхування життя	
4.	Розміщення страхових резервів	2
4.1.	Необхідність державного регулювання розміщення коштів страхових резервів та його зміст	
4.2.	Напрями інвестування галузей економіки за рахунок коштів страхових резервів	
4.3.	Нормативи розміщення та інвестування коштів страхових резервів	
5.	Прибуток страховика, його формування та розподіл	4
5.1.	Економічна природа прибутку страхової компанії.	
5.2.	Порядок визначення прибутку від страхової діяльності	
5.3.	Склад доходів і витрат страховика від основної страхової діяльності	
5.4.	Розподіл прибутку страхової компанії	
5.5.	Схема грошових потоків страховика, відповідно до напрямів його діяльності	
6.	Оподаткування страховиків	4
6.1.	Становлення системи оподаткування страхових організацій в Україні	
6.2.	Становлення системи оподаткування в незалежній Україні	
6.3.	Оподаткування страхової діяльності до прийняття Податкового Кодексу України	
6.4.	Оподаткування страховиків згідно з Податковим Кодексом	
6.5.	Декларація з податку на доходи (прибуток) страховика та її зміст	
7.	Оцінка фінансового стану страховика	2
7.1.	Поняття фінансового стану страховика	
7.2.	Оцінка платоспроможності страхової компанії	
7.3.	Показники оцінки фінансового стану страховика	
	Усього	20

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1

Тема 1. Організація фінансів страхової компанії

Питання для усного опитування та дискусії

- 1.1. Фінансова установа. Фінансові послуги. Специфіка діяльності фінансової установи.
- 1.2. Ліцензування страхової діяльності. Особливості діяльності страхової компанії.
- 1.3. Кругообіг грошових коштів.
- 1.4. Фінансові ресурси страхової компанії.
 - 1.4.1. Власний капітал, джерела його формування
 - 1.4.2. Залучений та позиковий капітал
 - 1.4.3. Статутний капітал. Регулятивний капітал. Додатковий капітал. Резервний капітал
 - 1.4.4. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)
 - 1.4.5. Неоплачений капітал. Вилучений капітал. Позиковий капітал.
 - 1.4.6. Довгострокові зобов'язання. Поточні зобов'язання.
 - 1.4.7. Кредиторська заборгованість і доходи майбутніх періодів.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань та розрахункових задач з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: страхування, суб'єкти господарювання, страховики, фінанси страхових організацій, об'єкт фінансів страхових організацій, фінансові ресурси страхової організації, фінансові ресурси страхових компаній, власні фінансові ресурси, позиковий капітал.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- грошовий оборот страховика;
- оборот коштів;
- оборот ресурсів;
- чинники кругообігу грошових коштів;
- Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

Задача 1. Проаналізуйте склад та структуру фінансових ресурсів страхової організації за наступними даними (таблиця 1.1). Аналіз провести за формою, наданою в таблиці 1.2. За результатами аналізу зробити висновки.

Таблиця 1.1

Вихідні дані для аналізу складу та структури фінансових ресурсів страхової компанії

Вид фінансового ресурсу	Минулий період	Поточний період
Власний капітал		
Зареєстрований (пайовий) капітал	55000	55000
Капітал у дооцінках	421	421
Додатковий капітал	157	157
Резервний капітал	567831	567831
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	33337	(18321)
Інші резерви	1868	3299
Разом власного капіталу	658614	608387
Залучений капітал		
Страхові резерви	40149	58132
у тому числі:		
резерви збитків або резерви належних виплат	8679	14531
резерви незароблених премій	31470	43601
Разом залученого капіталу	40149	58132
Позиковий капітал		
<i>Довгострокові зобов'язання</i>	-	-
Відстрочені податкові зобов'язання	1020	1095

<i>Короткострокові зобов'язання</i>	22299	26444
Разом позикового капіталу	23319	27539
Разом фінансових ресурсів	розрахувати	розрахувати

Таблиця 1.2

Аналіз складу, динаміки та структури фінансових ресурсів страхової компанії

Вид фінансового ресурсу	Минулий період	Питома вага	Поточний період	Питома вага ресурсу	Абсолютне відхилення	Відносне відхилення	Структурні зрушення
1	2	3	4	5	6	7	8
Власний капітал							
Зареєстрований (пайовий) капітал	55000		55000				
Капітал у дооцінках	421		421				
Додатковий капітал	157		157				
Резервний капітал	567831		56831				
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	33337		(18321)				
Інші резерви	1868		3299				
Разом власного капіталу	658614		608387				
Залучений капітал							
Страхові резерви у тому числі:	40149		58132				
резерви збитків або резерви належних виплат	8679		14531				
резерви незароблених премій	31470		43601				
Разом залученого капіталу	40149		58132				
Позиковий капітал							
<i>Довгострокові зобов'язання</i>	-		-				
Відстрочені податкові зобов'язання	1020		1095				
<i>Короткострокові зобов'язання</i>	22299		26444				
Разом позикового капіталу	23319		27539				
Разом фінансових ресурсів							

Задача 2. Підтвердить або спростуйте твердження, наведені в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Теоретичні твердження для виконання завдання

Твердження	Так/ні
Страхова компанія, як і будь-який інший суб'єкт господарювання, формує грошові потоки від операційної (страхової), інвестиційної та фінансової діяльності	
Найбільші грошові потоки страхова компанія формує від здійснення інвестиційної діяльності	
У процесі здійснення страхових операцій компанія акумулює грошові кошти у вигляді премій за договорами страхування, співстрахування та перестрахування	
Інвестиційна діяльність дозволяє акумулювати додаткові надходження у вигляді отриманих кредитів	
Одним із шляхів фінансування діяльності страхових компаній є залучення кредитних ресурсів	
В процесі кругообігу фінансових ресурсів страхової компанії відсутня стадія виробництва у зв'язку з чим капітал існує лише у грошовій формі	
Страховик акумулює грошові кошти у трьох особливих формах: власному капіталі, страхових резервах та довгострокових кредитах	
На момент створення страхової компанії базовим елементом її капіталу є кредитні ресурси	

Семінарське заняття 2-4
Тема 2. Грошові надходження страховиків
Питання для усного опитування та дискусії

- 2.1. Страхові премії як головне джерело надходжень страхової організації від операційної діяльності.
- 2.2. Інші надходження страховиків від операційної діяльності та їх класифікація.
- 2.3. Витрати на ведення справи: їх види та призначення.
- 3.1. Комісійні винагороди за передачу ризиків у перестраховування. Частки страхових виплат, компенсовані перестраховиками.
- 3.2. Суми, що повертаються із страхових технічних резервів, інших, ніж резерв незаробленої премії. Суми, що повертаються з резервів із страхування життя.
- 3.3. Суми, що повертаються із централізованих страхових резервних фондів. Суми, отримані в результаті реалізації переданого страхувальником або іншою особою права вимоги до особи, відповідальної за заподіяні збитки.
- 4.1. Грошові надходження страховиків від інвестиційної та фінансової діяльності, інші доходи.
- 4.2. Доходи від здавання майна в оренду. доходи у вигляді позитивного результату перерахунку іноземної валюти порівняно з її балансовою вартістю на кінець звітного періоду.
- 4.3. Доходи у вигляді безповоротної фінансової допомоги та безоплатно наданих товарів (послуг). Доходи від індексації та передавання (продажу, обліку та інших видів відчуження) основних фондів і нематеріальних активів.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань та розрахункових задач з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: грошові надходження, страхова діяльність, страхова премія, інвестиційна діяльність, страхова інвестиційна діяльність, фінансова діяльність, мета фінансової діяльності страховика.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- страхова сума;
- страховий тариф;
- структура страхового тарифу;
- брутто-ставка;
- нетто-ставка;
- навантаження;
- методика розрахунку брутто-ставки;

Задача 1. Страхова компанія має такі звітні дані (тис. грн.):

- 1) комісійні винагороди за передачу ризиків у перестраховування – 25,5;
- 2) страхові премії – 272,9;
- 3) надходження у вигляді позитивного результату перерахунку іноземної валюти порівняно з її балансовою вартістю на кінець звітного періоду – 5,6;
- 4) грошових коштів від розміщення акцій – 11;
- 5) надходження від здавання майна в оренду – 65,5;
- 6) суми, що повертаються із страхових технічних резервів, інших, ніж резерв незаробленої премії – 15,2;
- 7) надходження від надання консультаційних послуг – 34,8;
- 8) грошові надходження у вигляді дивідендів – 1,3;
- 9) грошові надходження від продажу основних засобів – 4,3;
- 10) надходження у вигляді штрафів – 1,3.

Визначити суму надходжень від операційної (страхової), інвестиційної, фінансової діяльностей та суму інших надходжень страхової компанії.

Задача 2. Визначить суму надходжень страхової компанії за видами діяльності (тис. грн.):

- 1) грошові надходження від продажу акцій – 5,5;
- 2) суми, що повертаються з резервів із страхування життя – 480,1;
- 3) надходження грошових коштів в результаті утворення боргових зобов'язань, не пов'язаних з операційною діяльністю – 15,6;
- 4) суми, що повертаються із централізованих страхових резервних фондів – 7;
- 5) грошові надходження від продажу нематеріальних активів – 1,5;
- 6) надходження від надання консультаційних послуг – 1,2;
- 7) частки страхових виплат, компенсовані перестраховиками – 74,8;
- 8) страхова премія – 657,3.

Семінарське заняття 5

Тема 3. Страхові резерви, їх склад та порядок формування

Питання для усного опитування та дискусії

5.1. Резерви премій та методи їх формування. Розрахунок обсягу зароблених премій. Резерв незаробленої премії.

5.2. Резерви збитків та методи їх формування. Резерв заявлених, але не виплачених збитків. Резерв збитків, які виникли, але не заявлені. Модифікація ланцюгового методу.

5.3. Інші види технічних резервів та методи їх формування. Резерв катастроф. Резерв коливань збитковості. Резерв попереджувальних (превентивних) заходів.

5.4. Використання коштів з резерву страхування життя.

5.4.1. Резерв довгострокових зобов'язань. Порядок розрахунку резервів довгострокових зобов'язань.

5.4.2. Резерв належних виплат страхових сум.

5.4.3. Резерви належних виплат страхових сум.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань та розрахункових задач з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є : страхові резерви, резерв незароблених премій, резерв заявлених, але не виплачених збитків, резерв збитків, які виникли, але не заявлені, резерв коливань збитковості, резерв катастроф, страхування життя, .

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- метод «плаваючих 36 кварталів» або «Метод 1/4»;
- метод 1/24;
- метод 1/365
- «Паушальні» методи;
- метод «1/8»;
- метод 40% і 36%;

Задача 1. Страхова компанія уклала договори страхування транспортних засобів на різні строки. Необхідно розрахувати величину резерву незароблених премій на звітну дату за цими договорами з урахуванням тривалості договорів та надходжень страхових премій методом «1/365». Вихідні дані за договорами наведено в таблиці 5.1. Розрахунок резерву незаробленої премії представимо у вигляді табл. 5.2.

Таблиця 5.1

Вихідні дані для задачі

Договір страхування транспортних засобів	Розмір страхової премії, грн.	Строк дії договору страхування, дні	Кількість днів, що пройшли з моменту початку дії договору страхування до звітної дати, дні
1	16200	365	212
2	26300	365	194
3	14220	195	50
4	6358	171	57
5	6078	103	83
6	3425	79	52

Таблиця 5.2

Розрахунок резерву незароблених премій Договір страхування транспортних засобів	Розмір страхової премії, грн.	Строк дії договору страхування, дні	Кількість днів, що пройшли з моменту початку дії договору страхування до звітної дати, дні	Резерв незароблених премій, грн.
Разом				

Задача 2. Надходження страхових премій за договорами страхування вантажів, укладених строком на 1 рік за кварталами минулого року склала (таблиця 5.3). Розрахувати резерв незароблених премій на 1 січня поточного року методом «1/4», «1/8». Результати розрахунку представити у вигляді таблиці 5.4.

Таблиця 5.3

Вихідні дані для задачі

Квартал	Розмір страхової премії, тис. грн.
1-й квартал	210
2-й квартал	250
3-й квартал	340
4-й квартал	310

Таблиця 5.4

Розрахунок резерву незароблених премій

Надходження премій за кварталами	Сума, тис. грн.	РНП методом «1/4»	РНП методом «1/8»
1			
2			
3			
4			

Задача 3. Страховий внесок за договором страхування домашнього майна у звітному періоді склав 680 грн. Комісійна винагорода за договором становить 8%, резерв попереджувальних заходів щодо втрати та пошкодження майна становить 17% від суми страхового внеску. До звітної дати з моменту укладання договору минуло 42 дні. Договір укладений на 192 днів. Розрахувати резерв незаробленої премії за цим договором страхування.

Задача 4. Надходження страхових премій в страховій компанії за місяцями склало, тис. грн. (табл. 5.5). Розрахувати резерв незароблених премій на кінець поточного року методом «1/24».

Вихідні дані для задачі

Місяць	Розмір страхової премії, тис. грн.
1	2
Січень	58
Лютий	25
Березень	77
Квітень	79
Травень	68
Червень	98
Липень	137
Серпень	90
Вересень	233
Жовтень	332
Листопад	176
Грудень	110

Семінарське заняття 6

Тема 4. Розміщення страхових резервів

Питання для усного опитування та дискусії

- 6.1. Специфіка структури активів страхових організацій.
- 6.2. Принципи розміщення коштів страхових резервів. Принцип безпечності. Принцип ліквідності. Принцип прибутковості вкладень. Принцип диверсифікованості (змішування та розсіювання).
- 6.3. Правила розміщення страхових резервів із страхування життя.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань та розрахункових задач з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: кредити страхувальникам, норматив ризиковості операцій, норматив якості активів, .

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- грошові кошти на поточному рахунку;
- банківські вклади (депозити);
- валютні вкладення згідно з валютою страхування;
- банківські метали;
- кредити страхувальникам;
- Норматив ризиковості операцій;
- Норматив якості активів;

Задача 1. Сума заявлених у зв'язку зі страховими випадками претензій за звітний квартал становила 2100 тис. грн. Розмір здійснених страхових виплат за даний період – 1950 тис. грн. Невиплачені збитки за періоди, що передують звітному – 1350 тис. грн. Розрахувати резерв заявлених, але не виплачених збитків.

Задача 2. Зароблені страхові платежі у 1 кварталі – 2120 тис. грн., у 2 кварталі – 2090 тис. грн., у 3 кварталі – 1980 тис. грн., у 4 кварталі – 1350 тис. грн. При цьому у 1 кварталі – 68% платежів передано на перестраховання. Розрахувати резерв збитків, які виникли, але не заявлені.

Задача 3. Резерв коливань збитковості на початок звітного періоду – 155 тис. грн. Фактичні виплати у звітному періоді (за вирахуванням частки перестраховика) – 360 тис. грн.

Величина резерву заявлених, але не виплачених збитків на початок і на кінець звітної періоду (за вирахуванням частки перестраховика) становила 210 і 200 тис. грн. відповідно; величина резерву збитків, які виникли, але не заявлені, на початок і на кінець звітної періоду (за вирахуванням частки перестраховика) становила 160 і 150 тис. грн. відповідно. Зароблена страхова премія – 1800 тис. грн. Очікуваний рівень збитковості, який взято за основу при розрахунку тарифної ставки за видом страхування – 0,2.

Розрахувати величину резерву коливань збитковості.

Задача 4. Страховик проводить розрахунок резерв коливань збитковості за договорами обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. Задача не ускладнена умовами передачі ризиків у перестраховування за даними договорами страхування. За звітний період за договорами страхування є наступні дані (табл. 6.1).

Таблиця 9.1

Вихідні дані для розрахунку резерву коливань збитковості

Показник	Значення
Розмір коефіцієнта нетто-збитковості за кварталами КНЗ _j :	
1	0,32
2	0,31
3	0,34
4	0,45
5	0,28
6	0,30
7	0,24
8	0,36
9	0,21
10	0,25
Зароблена страхова премія в останньому кварталі попереднього звітної періоду ЗСП _м , тис. грн	12000
Резерв коливань збитковості на попередню звітну дату РКЗп, тис. грн.	3456

Розрахувати величину резерву коливань збитковості за договорами обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.

Семінарське заняття 7

Тема 5. Прибуток страховика, його формування та розподіл

Питання для усного опитування та дискусії

- 7.1. Економічна природа прибутку страхової компанії.
- 7.2. Алгоритм визначення прибутку страховиків, що здійснюють загальне (ризикове) страхування.
- 7.3. Алгоритм визначення прибутку страховиків, що здійснюють страхування життя.
- 7.4. Фактичний, отриманий за результатами роботи організації.
- 7.5. Нормативний, закладений в структуру бруто – премії.
- 7.6. Розрахунок обсягу зароблених премій.
 - 7.6.1. Прибутки від інвестиційної та фінансової діяльності
 - 7.6.2. Прибуток від іншої звичайної операційної діяльності та надзвичайних операцій
 - 7.6.3. Чистий прибуток

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань та розрахункових задач з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу

теми, є: доходи від страхової діяльності, страхова премія, страхова сума, страховий тариф, аквізиційні витрати, інкасаційні витрати, ліквідаційні витрати, зазначені витрати разом із страховими виплатами.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- прибуток;
- доходи;
- витрати;
- фінансові результати від звичайної діяльності;
- фінансові результати від надзвичайних подій;
- надзвичайні прибутки та збитки;
- нерозподільна частина чистого прибутку;
- розподільна частина чистого прибутку;

Задача 1. За даними страхової компанії щодо страхування майна підприємств та організацій в регіоні (таблиця 7.1), визначити основні відносні показники страхової діяльності.

Таблиця 7.1

Вихідні дані для розрахунку Показник	Сума
Кількість застрахованих об'єктів (N)	102500
Сума застрахованого майна (S), тис. грн.	198350
Страхові платежі за об'єктами (P), тис. грн.	2800
Сума виплат страхового відшкодування (W), тис. грн.	1680
Кількість об'єктів, що постраждали (n)	2050
Страхова сума об'єктів, що постраждали (Sn), тис. грн.	4352

Задача 2. За вихідними даними таблиці 7.2 розрахувати чистий фінансовий результат діяльності страхової компанії.

Таблиця 7.2

Вихідні дані для розрахунку чистого фінансового результату діяльності страхової компанії

Показники	Умовні позначення	Сума, тис. грн.
Премії підписані, валова сума	П1	782313
Премії, передані у перестраховання	П2	30017
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	З1	77525
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	З2	-129
Адміністративні витрати	АВ	209337
Витрати на збут	ВЗ	169508
Інші операційні витрати	ІОВ	48180
Собівартість послуг	С	16075
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	ЧЗСВ	352075
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	Д(В)ЗСР	-4615
Інші операційні доходи	ІОД	106389
Інші фінансові доходи	ІФД	44988
Інші доходи	ІД	248809
Інші витрати	ІВ	162825
Витрати (дохід) з податку на прибуток	ПП	41303

Задача 3. На підставі вивчення законодавчих та нормативних документів скласти таблицю податків та обов'язкових платежів, що сплачують страхові компанії.

Таблиця 7.3

Податки та обов'язкові платежі, що сплачують страхові компанії

Найменування податку, збору або платежу	Об'єкт оподаткування	Джерело сплати	Ставки, %	Посилання на законодавчий чи нормативний акт

Семінарське заняття 8

Тема 6. Оподаткування страховиків

Питання для усного опитування та дискусії

- 8.1. Фінансово-кредитний ефект страхування.
- 8.2. Цілі оподаткування доходів від страхової діяльності.
- 8.3. Особливості визначення об'єкта оподаткування від провадження страхової діяльності із страхування життя.
- 8.4. Декларація з податку на доходи (прибуток) страховика та її зміст.
- 8.5. Алгоритм обчислення податку на прибуток від страхової діяльності та іншої діяльності страховика.
- 8.6. Правила заповнення Декларації з податку на доходи (прибуток) страховика.
- 8.7. Показники Декларації з податку на доходи (прибуток) страховика.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових та розрахункових задач з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: державне регулювання страхової діяльності, заходи прямого державного регулювання, заходи непрямого державного регулювання, ліцензування страхової діяльності.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- об'єкт оподаткування;
- ставка оподаткування;
- порядок обчислення податку;
- податки, які сплачують страхові компанії як суб'єкти господарювання;

Задача 1. Страхова компанія протягом звітного періоду отримала наступні види не страхових доходів: доход від надання консультаційних послуг – 55 тис. грн.; доход від інвестиційної діяльності – 450 тис. грн.; доход від фінансової діяльності – 120 тис. грн.; доход від іншої не страхової діяльності – 15 тис. грн. Витрати страхової компанії пов'язані з проведенням не страхової діяльності склали – 160 тис. грн. Розрахувати податок на прибуток від не страхової діяльності.

Задача 2. СК «Nonlife» у звітному періоді отримала страхові премії в наступних обсягах: за договорами страхування – 11000 тис. грн.; за договорами перестраховування – 3000 тис. грн.; комісійні за передачу ризиків в перестраховування – 20 тис. грн. Також у звітному періоді СК «Nonlife» здійснила такі виплати: страхові виплати за договорами страхування – 3500 тис. грн.; за договорами перестраховування – 1000 тис. грн. Визначити дохід страхової компанії, що оподатковується.

Семінарське заняття 9-10
Тема 7. Оцінка фінансового стану страховика
Питання для усного опитування та дискусії

- 9.1. Фінансова надійність страховика та чинники, що її забезпечують.
- 9.2. Ступень вірогідності дефіцитності коштів.
- 9.3. Чинники впливу на фінансову надійність страховика на групи за можливістю управління.
- 9.4. Платоспроможність страховика та умови її забезпечення.
- 9.5. Зовнішні і внутрішні зобов'язання страховика.
- 10.1. Умови забезпечення платоспроможності страхової компанії.
- 10.2. Система показників ефективності діяльності страховиків.
- 10.3. Зіставлення обсягів власного капіталу і статутного капіталу.
- 10.4. Темп зростання страхових премій.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових та розрахункових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є:

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- запас платоспроможності;
- вітчизняна методика розрахунку маржі платоспроможності;
- рентабельність страхової діяльності;
- показник ділової активності;
- показники структури активів;
- показник забезпечення страховика власними засобами;
- рівень покриття інвестиційними активами страхових резервів;
- показники, що характеризують участь перестраховика у забезпеченні фінансової надійності страхової компанії;

Задача 1. Визначити фактичний і нормативний запас платоспроможності страховика, який здійснює ризикові види страхування. Зробити висновки щодо виконання ним вимог закону України «Про страхування» стосовно рівня платоспроможності страхової компанії.

Таблиця 9.1

Вихідні дані для розрахунків

Показники	Умовні позначення	Сума, тис. грн.
Сума премій, що надійшли протягом року	СП	284710
Сума довгострокових зобов'язань і забезпечень	СДЗЗ	245325
Сума поточних зобов'язань і забезпечень	СПЗЗ	14725
Сума премій переданих у перестраховання	СПП	82172
Валюта балансу	ВБ	531124
Сума нематеріальних активів	НА	10094
Сума сплаченого страхового відшкодування	СССВ	100370
Частка страхових сум компенсованих перестраховиками	ЧССКП	19521

Задача 2. Оцінити стан фінансової надійності страховика за методикою «Тестів раннього попередження» та оформити у вигляді таблиці (Додаток А) за наведеними вихідними даними (таблиця 9.2).

Таблиця 9.2

Вихідні дані для розрахунку показників фінансової надійності страховика

Показник	Сума, тис. грн.	
	Кінець періоду	Початок періоду
Дебіторська заборгованість	77065	
Капітал (розрахувати)		
Активи	531124	569508
Нематеріальні активи	10094	8573
Довгострокові зобов'язання	245325	269783
Поточні зобов'язання	14725	57215
Страхові виплати	117899	
Страхові премії	388222	351733
Страхові премії перестраховикам	82172	103466
Грошові кошти та їх еквіваленти	77851	
ЧЗСП (розрахувати)		
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	1819	39352
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	-19521	30738
Адміністративні витрати	35183	
Витрати на збут	126096	
Інші операційні витрати	75816	
Собівартість послуг	0	
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	100370	
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	-1464	
Інші операційні доходи	61623	
Інші фінансові доходи	12256	
Інші доходи	48	
Інші витрати	10	
Фінансові витрати	1561	
Витрати (дохід) з податку на прибуток	18053	
Чистий фінансовий результат (розрахувати)		
Чисті страхові резерви (розрахувати)		
Страхові резерви	236883	
Частка перестраховиків в страхових резервах	91381	
Обсяг фінансових інвестицій	147230	179923
Прибуток від фінансової діяльності (розрахувати)		

Задача 3. За вихідними даними (табл. 9.3) розрахувати показники рентабельності діяльності страхової організації.

Таблиця 9.3

Вихідні дані для розрахунку рентабельності

Показники	Сума, тис. грн.
Чистий прибуток	44685
Витрати страхової компанії	876665
Страхові внески	730089
Прибуток у тарифах	73128
Витрати на ведення справи	584367
Страхові резерви	12777716
Прибуток від інвестиційної діяльності	446755
Сума активів	2188337
Сума власного капіталу	341037

1.4. Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів є однією з форм оволодіння матеріалом із навчальної дисципліни «Страховання». Виконання самостійної роботи дозволяє студентам розвивати самостійне мислення, поглиблювати засвоєні теоретичні знання, опанувати практичні навички в управлінні фінансовими потоками страхової компанії.

Самостійна робота із навчальної дисципліни «Страховання» складається з двох окремих завдань: письмових робіт по 10 темах та індивідуального розрахункового завдання. Письмова робота та індивідуальне завдання виконується у межах годин, відведених для самостійної роботи навчальним планом.

Студенти виконують письмову роботу та індивідуальне завдання самостійно з одержанням необхідних консультацій від науково-педагогічного працівника протягом семестру. Форма контролю – перевірка письмових робіт та заслуховування. Питання письмової роботи виносяться на підсумковий семестровий контроль.

Тема 1. Організація фінансів страхової компанії

1. Визначте чинники кругообігу грошових коштів.
2. Дослідіть складові і порядок формування неоплаченого капіталу страхової компанії.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи і на підставі її вивчення опишіть під впливом яких чинників формувався кругообіг грошових коштів та дослідіть складові і порядок формування неоплаченого капіталу страхової компанії.

Тема 2. Грошові надходження страховиків

1. Охарактеризуйте доходи у вигляді безповоротної фінансової допомоги та безоплатно наданих товарів (послуг).
2. Визначте порядок формування доходів від індексації та передавання (продажу, обліку та інших видів відчуження) основних фондів і нематеріальних активів.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи і на підставі її вивчення охарактеризуйте доходи у вигляді безповоротної фінансової допомоги та безоплатно наданих товарів (послуг) та визначте порядок формування доходів від індексації та передавання (продажу, обліку та інших видів відчуження) основних фондів і нематеріальних активів.

Тема 3. Страхові резерви, їх склад та порядок формування

1. Охарактеризуйте метод Борнхуеттера-Фергюсона.
2. Опишіть сутність методу фіксованого відсотка.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи і на підставі її вивчення охарактеризувати метод Борнхуеттера-Фергюсона та метод фіксованого відсотка.

Тема 4. Розміщення страхових резервів

1. Визначте сутність принципу диверсифікованості (змішування та розсіювання).
2. Охарактеризуйте правила розміщення страхових резервів із страхування життя.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи і на підставі її вивчення визначте сутність принципу диверсифікованості (змішування та розсіювання) та охарактеризуйте правила розміщення страхових резервів із страхування життя.

Тема 5. Прибуток страховика, його формування та розподіл

1. Визначте порядок формування прибутку від іншої звичайної операційної діяльності та надзвичайних операцій.

2. Охарактеризуйте процес розподілу прибутку страхової компанії.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи і на підставі її вивчення визначте порядок формування прибутку від іншої звичайної операційної діяльності та надзвичайних операцій та охарактеризуйте процес розподілу прибутку страхової компанії.

Тема 6. Оподаткування страховиків

1. Визначте податки, які сплачують страхові компанії як суб'єкти господарювання.
2. Опишіть алгоритм обчислення податку на прибуток від страхової діяльності та іншої діяльності страховика.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи і на підставі її вивчення визначте податки, які сплачують страхові компанії як суб'єкти господарювання та опишіть алгоритм обчислення податку на прибуток від страхової діяльності та іншої діяльності страховика.

Тема 7. Оцінка фінансового стану страховика

1. Охарактеризуйте вітчизняну методику розрахунку маржі платоспроможності.
2. Опишіть показники, що характеризують участь перестраховика у забезпеченні фінансової надійності страхової компанії.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи і на підставі її вивчення охарактеризуйте вітчизняну методику розрахунку маржі платоспроможності та опишіть показники, що характеризують участь перестраховика у забезпеченні фінансової надійності страхової компанії.

1.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання передбачаються у формі презентацій. Завдання обирається студентом на початку семестру і виконується за ustalеними вимогами. Студенти виконують завдання у парах, обираючи одну зі страхових компаній України, таким чином, щоб в межах групи компанії не збігалися та затверджує свій вибір у викладача.

Розділи індивідуального завдання

1. Коротка характеристика компанії;
2. Прибуток страховика, його формування та розподіл;
3. Страхові резерви, їх склад та порядок формування. Розміщення страхових резервів;
4. Грошові надходження страховиків;
5. Визначення фактичного і нормативного запасу платоспроможності страховика, який здійснює ризикові види страхування за вихідними даними (таблиця 7). Зробити висновки щодо виконання ним вимог закону України «Про страхування» стосовно рівня платоспроможності страхової компанії.

Методичні рекомендації до розв'язання:

Фактичний запас платоспроможності можна обчислити на основі даних балансу страхової організації таким чином (для розрахунку використовуються відповідні показники на кінець звітного періоду):

$$\text{ФЗП} = A - A_n - Z,$$

де ФЗП— фактичний запас платоспроможності (неттоактиви);

A — загальна сума активів (рядок 1300 балансу);

A_n — сума нематеріальних активів (рядок 1000 балансу);

Z — загальна сума зобов'язань (сума рядків 1595, 1695 балансу).

Вихідні дані для розрахунків

Показники	Умовні позначення	Сума, тис. грн.
Сума премій, що надійшли протягом року	СП	
Сума довгострокових зобов'язань і забезпечень	СДЗЗ	
Сума поточних зобов'язань і забезпечень	СПЗЗ	
Сума премій переданих у перестраховання	СПП	
Валюта балансу	ВБ	
Сума нематеріальних активів	НА	
Сума сплаченого страхового відшкодування	СССВ	
Частка страхових сум компенсованих перестраховиками	ЧССКП	

Для страховиків, що здійснюють загальне (ризикове) страхування, існує інший порядок визначення розрахункового нормативного запасу платоспроможності. При цьому слід зауважити, що нормативний запас платоспроможності таких страховиків, за вимогами законодавства, обчислюється двома способами: 1) на базі страхових премій; 2) на базі страхових виплат.

Для подальшого порівняння з фактичним запасом платоспроможності обирається більша з отриманих величин. Відповідно до першого способу, нормативний запас платоспроможності обчислюється шляхом множення суми страхових премій за попередні 12 місяців на коефіцієнт 0,18. При цьому сума страхових премій зменшується на скориговану суму страхових премій, належних перестраховикам. Сума страхових премій, належних перестраховикам, коригується шляхом множення на встановлений Законом «Про страхування» коефіцієнт у розмірі 0,5.

Формалізовано це виглядає так: $NЗП1 = 0,18 \times (СП - 0,5 \times СПП)$, де $NЗП1$ — нормативний розрахунковий запас платоспроможності на підставі страхових премій; СП — сума надходжень страхових премій протягом звітного періоду; СПП — сума страхових премій, переданих у перестраховання протягом звітного періоду.

Відповідно до другого способу, нормативний запас платоспроможності обчислюється шляхом множення суми страхових виплат за попередні 12 місяців на коефіцієнт 0,26. При цьому сума страхових виплат зменшується на скориговану суму страхових виплат, що компенсуються перестраховиками згідно з укладеними договорами перестраховання. Коригування здійснюється з використанням такого ж самого коефіцієнта 0,5, що використовуються у першому способі розрахунку нормативного запасу платоспроможності:

$$NЗП2 = 0,26 \times (СВ - 0,5 \times СВП),$$

де $NЗП2$ — нормативний розрахунковий запас платоспроможності на підставі страхових виплат; СВ — сума страхових виплат, здійснених страховиком протягом звітного періоду; СВП — сума страхових виплат, компенсованих перестраховиками протягом звітного періоду.

Після розрахунку обох передбачених законодавством показників нормативного запасу платоспроможності обирається більший з них і порівнюється з фактичним нормативним запасом. Якщо фактичний показник перевищує обраний більший показник, то можна говорити про дотримання страховиком визначених законодавством вимог. Результати розрахунку представити в наступній таблиці.

Таблиця

Результати розрахунку фактичного та нормативного запасу платоспроможності страхової компанії

Показники	Умовні позначення	Сума, тис. грн.
Фактичний запас платоспроможності	ФЗП	
Перший показник нормативного запасу платоспроможності з ризикового страхування	$NЗП1$	
Другий показник нормативного запасу платоспроможності з ризикового страхування	$NЗП2$	

6. За даними фінансової звітності розрахувати чистий фінансовий результат діяльності страхової компанії.

Таблиця

Вихідні дані для розрахунку чистого фінансового результату діяльності страхової компанії

Показник	Сума, тис. грн.
Премії підписані, валова сума П1	
Премії, передані у перестраховання П2	
Зміна резерву незароблених премій, валова сума З1	
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій З2	
Адміністративні витрати АВ	
Витрати на збут ВЗ	
Інші операційні витрати ІОВ	
Собівартість послуг С	
Чисті понесені збитки за страховими виплатами ЧЗСВ	
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів Д(В)ЗСР	
Інші операційні доходи ІОД	
Інші фінансові доходи ІФД	
Інші доходи ІД	
Інші витрати ІВ	
Витрати (дохід) з податку на прибуток ПП	

Методичні рекомендації до розв'язання:

Чистий фінансовий результат визначається в наступній послідовності.

- 1) ЧЗСП – чисті зароблені страхові премії: $ЧЗСП = П1 - П2 - З1 + З2$
- 2) валовий прибуток: $ВП = ЧЗСП - (С + ЧЗСВ)$
- 3) фінансовий результат від операційної діяльності:
 $ФРОД = ВП + /- Д(В)ЗСР + ІОД - АВ - ВЗ - ІОВ$
- 4) фінансовий результат до оподаткування: $ФРДО = ФРОД + ІФД + ІД - ІВ$
- 5) Чистий фінансовий результат: $ЧФР = ФРДО - ПП$.

7. Оцінити стан фінансової надійності страховика даними його фінансової звітності.

Таблиця

Вихідні дані для розрахунку показників фінансової надійності страховика

Показник	Сума, тис.грн.	
	Початок періоду	Кінець періоду
Дебіторська заборгованість		
Капітал (розрахувати)		
Активи		
Нематеріальні активи		
Довгострокові зобов'язання		
Поточні зобов'язання		
Страхові виплати		
Страхові премії		
Страхові премії перестраховикам		
Грошові кошти та їх еквіваленти		
ЧЗСП (розрахувати)		
Зміна резерву незароблених премій, валова сума		
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій		
Адміністративні витрати		
Витрати на збут		

Інші операційні витрати		
Собівартість послуг		
Чисті понесені збитки за страховими виплатами		
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів		
Інші операційні доходи		
Інші фінансові доходи		
Інші доходи		
Інші витрати		
Фінансові витрати		
Витрати (дохід) з податку на прибуток		
Чистий фінансовий результат (розрахувати)		
Чисті страхові резерви (розрахувати)		
Страхові резерви		
Частка перестраховиків в страхових резервах		
Обсяг фінансових інвестицій		
Прибуток від фінансової діяльності (розрахувати)		

Методичні рекомендації до розв'язання:

Розрахунок показників здійснюється за формулами:

1. Показник дебіторської заборгованості (ПДЗ): $ПДЗ = ДЗ / К * 100$,
де ДЗ – сума дебіторської заборгованості; К – сума капіталу підприємства

$$К = А - НА - З,$$

де А – активи підприємства (валюта балансу); НА – нематеріальні активи; З – довгострокові та поточні зобов'язання підприємства.

2. Показник ліквідності активів (ПЛА):

$$*100 \text{ з } ВЛА \text{ ПЛА} = ВЛА / З * 100,$$

де ВЛА – високоліквідні активи; З – довгострокові та поточні зобов'язання підприємства.

3. Показник ризику страхування (ПРС): $ПРС = СЧП / К * 100$,

де СЧП – сума чистих премій; К – сума капіталу підприємства.

4. Зворотний показник платоспроможності (ЗПП):

$$ЗПП = З / К * 100,$$

де З – довгострокові та поточні зобов'язання підприємства; К – сума капіталу підприємства.

5. Показник доходності (ПД): $ПД = ЧФР / К * 100$,

де ЧФР – чистий фінансовий результат; К – сума капіталу підприємства. Розрахунок ЧФР відбувається в декілька етапів:

1) Визначаються чисті зароблені страхові премії: $ЧЗСП = П1 - П2 - З1 + З2$

де П1 - премії підписані, валова сума; П2 - премії, передані у перестраховання; З1 - зміна резерву незароблених премій, валова сума; З2 - зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій.

2) Визначається валовий прибуток: $ВП = ЧЗСП - (С + ЧЗСВ)$,

де ЧЗСП - чисті зароблені страхові премії; С - собівартість послуг; ЧЗСВ - чисті понесені збитки за страховими виплатами.

3) Визначається фінансовий результат операційної діяльності:

$$ФРОД = ВП + /- Д(В)ЗСР + ІОД - АВ - ВЗ - ІОВ,$$

де Д(В)ЗСР - дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів; ІОД – інші операційні доходи; АВ - адміністративні витрати; ВЗ - витрати на збут; ІОВ - інші операційні витрати.

4) Визначається фінансовий результат до оподаткування:

$$ФРДО = ФРОД + ІФД - ІФВ + ІД - ІВ,$$

де ІФД – інші фінансові доходи; ІД – інші доходи; ІВ – інші витрати; ІФВ – інші фінансові витрати.

5) Визначається чистий фінансовий результат: $ЧФР = ФРДО - ПП$,

де ПП – витрати (дохід) з податку на прибуток.

6. Показник змін у капіталі (ПЗК): $ПЗК = (Кк/Кп-1)*100$,
де Кк – капітал на кінець звітного періоду; Кп – капітал на початок звітного періоду.

7. Показник змін у сумі чистих премій за всіма полісами (ПЗЧП):
 $ПЗЧП = (СЧПк/СЧПп - 1) * 100$,
де СЧПк – сума чистих премій на кінець звітного періоду; СЧПп – сума чистих премій на початок звітного періоду.

8. Показник незалежності від перестраховування (ПНП): $ПНП = СЧП/СВП * 100$,
де СЧП – сума чистих премій; СВП – сума валових премій.

9. Показник відношення чистих страхових резервів та капіталу (ПВРК):
 $ПВРК = ЧСР / К * 100$,
де ЧСР – чисті страхові резерви; К – сума капіталу підприємства.
 $ЧСР = СР - ЧПСР$,

де СР – страхові резерви; ЧПСР – частка перестраховиків в страхових резервах.

10. Показник доходності інвестицій (ПДІ): $ПДІ = ПФД/СФІ * 100$,
де ПФД – прибуток від фінансової діяльності; СФІ – середній обсяг фінансових інвестицій.

11. Показник обсягів страхування (андерайтингу) (ПА):
 $ПА = СВ / ЧЗСП * 100$,
де СВ – страхові виплати; ЧЗСП – чисті зароблені страхові премії.

Згідно з Системою показників оцінки фінансової надійності страхової компанії відповідно до Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 17.03.2005 № 3755, чим нижче рівень балів, тим вище надійність страхової компанії. Рівень загальної оцінки за умовами задачі відповідно до 4-бальної оцінної шкали, свідчить про рівень надійності страхової компанії нижче за середній. Висноки сформулюйте самостійно.

Результати розрахунків оформлюються у вигляді таблиці.

1.5.2. Теми рефератів-оглядів

1. Види ризиків та їх оцінка
2. Види страхових компаній і порядок їх створення
3. Види страхування життя і їх місце в особовому страхуванні
4. Джерела доходу та витрат страховика
5. Добровільне медичне страхування
6. Договір страхування: порядок укладання, зміни і припинення
7. Досвід і напрямки розвитку страхової освіти
8. Екологічне страхування в Україні. Основні шляхи та проблеми його становлення
9. Економічний зміст страхування кредитних ризиків
10. Зміст та форма договору страхування
11. Індивідуальне та колективне добровільне страхування від нещасних випадків
12. Іноземний досвід медичного страхування
13. Майнове страхування на сучасному етапі розвитку страхового ринку
14. Місце та роль страхових ресурсів у забезпеченні фінансової надійності страховика
15. Морське страхування та особливості його розвитку в Україні
16. Напрямки вдосконалення державної політики в галузі страхування
17. Напрямки реформування пенсійного страхування в Україні
18. Об'єднання страховиків та їхні функції
19. Органи управління страховою компанією та їхні функції
20. Організація реалізації страхових послуг
21. Основні напрямки забезпечення рентабельності страхової діяльності
22. Особливості визначення тарифів за договорами загального страхування
23. Особливості визначення тарифів за договорами страхування життя
24. Особливості врегулювання та відшкодування збитків при страхуванні вантажів
25. Особливості оподаткування страхової діяльності в Україні
26. Особливості організації діяльності аварійних комісарів

27. Особливості організації діяльності недержавних пенсійних фондів в Україні
28. Особливості страхування майна сільськогосподарських підприємств
29. Особливості страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів
30. Особливості страхування ядерних ризиків в Україні
31. Оцінка платоспроможності страховика
32. Планування діяльності страхової компанії
33. Поняття, значення продукти маркетингу в страхуванні
34. Порівняльна характеристика добровільного і обов'язкового страхування
35. Порядок визначення збитку та страхового відшкодування при загибелі (пошкодженні) майна, яке належить фізичним особам
36. Порядок створення, функціонування та ліквідація страхових організацій
37. Правила та умови страхування, вимоги щодо розробки правил
38. Ризик-менеджмент і страхування
39. Роль страхування в інвестиційному процесі
40. Стратегічні альянси страхових компаній та банків: зарубіжний досвід та перспективи створення в Україні
41. Стратегія страхової компанії
42. Страхова компанія – як необхідний суб'єкт страхового ринку
43. Страхові посередники та їх роль у розвитку страхового ринку
44. Страхування виробничих ризиків
45. Страхування депозитів
46. Страхування зовнішньоекономічних операцій
47. Страхування професійної відповідальності
48. Страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів
49. Страхування, відповідальності роботодавця
50. Структура, завдання та функції органів державного нагляду за страховою діяльністю
51. Сутність і роль перестраховування
52. Транспортне страхування в Україні та його види
53. Туристичне страхування у сучасних ринкових умовах.
54. Управління агрострахуванням
55. Управління страховими ризиками
56. Фінансовий аспект діяльності страхових компаній в Україні
57. Форми проведення перестраховальних операцій
58. Форми страхування кредитів. Страхування товарних кредитів
59. Формування страхового інтересу у суб'єктів підприємництва за умов ринкової економіки
60. Характеристика становлення та розвитку страхового ринку України.

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного екзамену з виконанням тестових завдань і розв'язуванням задач за темами навчальної дисципліни.

1.6.1. Питання для підсумкового контролю

1. Страхова компанія як суб'єкт підприємницької діяльності
2. Сутність фінансів страхових організацій та необхідність їх державного регулювання
3. Фінансові ресурси страхової компанії
4. Сутність грошових надходжень страховиків та їх класифікація
5. Склад грошових надходжень страховиків
6. Джерела походження доходів страховиків (операційна, інвестиційна та фінансова діяльність)
7. Поняття страхових технічних резервів із загального страхування та їх склад
8. Обов'язкове формування технічних резервів за видами страхування
9. Структура страхових резервів страхових компаній України
10. Поняття резервів зі страхування життя та їх склад

11. Використання коштів з резерву страхування життя
12. Необхідність державного регулювання розміщення коштів страхових резервів та його зміст
13. Напрями інвестування галузеві економіки за рахунок коштів страхових резервів
14. Нормативи розміщення та інвестування коштів страхових резервів
15. Економічна природа прибутку страхової компанії.
16. Склад доходів і витрат страховика від основної страхової діяльності
17. Розподіл прибутку страхової компанії
18. Схема грошових потоків страховика, відповідно до напрямів його діяльності
19. Оподаткування страховиків згідно з Податковим Кодексом
20. Декларація з податку на доходи (прибуток) страховика та її зміст
21. Фінансова установа. Фінансові послуги. Специфіка діяльності фінансової установи.
22. Ліцензування страхової діяльності. Особливості діяльності страхової компанії.
23. Кругообіг грошових коштів.
24. Фінансові ресурси страхової компанії.
25. Страхові премії як головне джерело надходжень страхової організації від операційної діяльності.
26. Інші надходження страховиків від операційної діяльності та їх класифікація.
27. Витрати на ведення справи: їх види та призначення.
28. Комісійні винагороди за передачу ризиків у перестраховання. Частки страхових виплат, компенсовані перестраховиками.
29. Суми, що повертаються із страхових технічних резервів, інших, ніж резерв незаробленої премії. Суми, що повертаються з резервів із страхування життя.
30. Суми, що повертаються із централізованих страхових резервних фондів. Суми, отримані в результаті реалізації переданого страхувальником або іншою особою права вимоги до особи, відповідальної за заподіяні збитки.
31. Грошові надходження страховиків від інвестиційної та фінансової діяльності, інші доходи.
32. Резерви премій та методи їх формування.
33. Розрахунок обсягу зароблених премій. Резерв незаробленої премії.
34. Резерви збитків та методи їх формування.
35. Інші види технічних резервів та методи їх формування.
36. Використання коштів з резерву страхування життя.
37. Порядок розрахунку резервів довгострокових зобов'язань.
38. Специфіка структури активів страхових організацій.
39. Принципи розміщення коштів страхових резервів.
40. Правила розміщення страхових резервів із страхування життя.
41. Економічна природа прибутку страхової компанії.
42. Алгоритм визначення прибутку страховиків, що здійснюють загальне (ризикове) страхування.
43. Алгоритм визначення прибутку страховиків, що здійснюють страхування життя.
44. Фактичний, отриманий за результатами роботи організації.
45. Нормативний, закладений в структуру брутто – премії.
46. Розрахунок обсягу зароблених премій.
47. Фінансово-кредитний ефект страхування.
48. Цілі оподаткування доходів від страхової діяльності.
49. Особливості визначення об'єкта оподаткування від провадження страхової діяльності із страхування життя.
50. Декларація з податку на доходи (прибуток) страховика та її зміст.
51. Алгоритм обчислення податку на прибуток від страхової діяльності та іншої діяльності страховика.
52. Правила заповнення Декларації з податку на доходи (прибуток) страховика.

53. Показники Декларації з податку на доходи (прибуток) страховика
54. Фінансова надійність страховика та чинники, що її забезпечують.
55. Чинники впливу на фінансову надійність страховика на групи за можливістю управління.
56. Платоспроможність страховика та умови її забезпечення.
57. Зовнішні і внутрішні зобов'язання страховика.
58. Умови забезпечення платоспроможності страхової компанії.
59. Система показників ефективності діяльності страховиків.
60. Зіставлення обсягів власного капіталу і статутного капіталу.

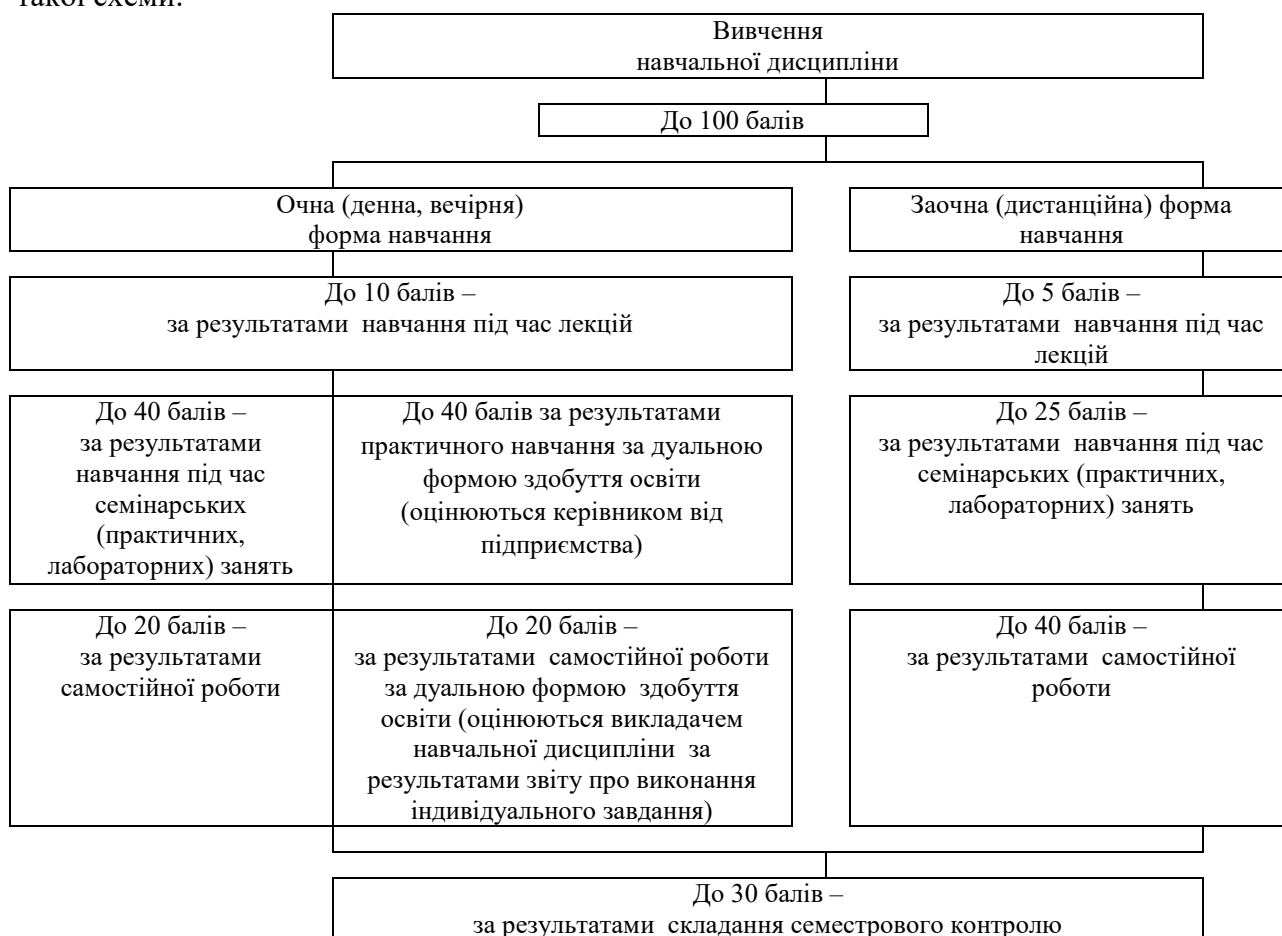
1.6.2. Приклад екзаменаційного білету

1. Фінансові ресурси страхової компанії.
 2. Фінансова надійність страховика та чинники, що її забезпечують
 3. Тестові завдання.
1. Що складає зміст категорій страхового захисту:
 - а) спосіб локалізації небезпечних об'єктів;
 - б) економічні відносини щодо попередження усунення локалізації та відшкодування збитків унаслідок несприятливих подій;
 - в) механізм забезпечення підприємств фінансовими ресурсами;
 - г) збільшення товарних запасів у зв'язку з впливом чинника сезонності.
 2. Чисті ризики — це:...
 - ...
 - 5....
 4. Задача.

Страховий внесок за договором страхування домашнього майна у звітному періоді склав 680 грн. Комісійна винагорода за договором становить 8%, резерв попереджувальних заходів щодо втрати та пошкодження майна становить 17% від суми страхового внеску. До звітної дати з моменту укладання договору минуло 42 дні. Договір укладений на 192 днів. Розрахувати резерв незаробленої премії за цим договором страхування.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

Особливості оцінювання за дуальною формою здобуття освіти

При проходженні навчання за дуальною формою здобуття освіти здобувач вищої освіти максимально може отримати 40 балів за шкалою ЄКТС за результатами практичного навчання та 5 балів за результатами теоретичного навчання. Керівник від страхової компанії оцінює результати навчання студента за дуальною формою здобуття освіти шляхом заповнення таблиці оцінювання в індивідуальному завданні студента з урахуванням якості та повноти засвоєння матеріалу.

За результатами самостійної роботи за дуальною формою здобуття освіти студент може отримати 20 балів, які виставляються викладачем навчальної дисципліни за результатами оцінювання відповідного розділу звіту про виконання індивідуального завдання.

Підсумкова оцінка визначається за результатами проходження навчального курсу здобувачем вищої освіти шляхом додавання оцінок керівника від страхової компанії, викладача навчальної дисципліни та за результатами підсумкового контролю.

Оцінювання знань здобувачів вищої освіти під час проведення семінарських занять здійснюється шляхом перенесення результатів оцінювання від страхової компанії у журнал обліку роботи академічної групи. Алгоритм підрахунку балів за поточну роботу та самостійну роботу студента регулюється «Положенням про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова» від 1 вересня 2020 року, наказ ХУУП імені Леоніда Юзькова від 28 серпня 2020 року № 312 / 20 та відповідає наступним пунктам.

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатком 1 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права (затвердженого 29 травня 2017 року, протокол № 14).

З навчальної дисципліни «Фінанси страхових організацій» для студентів денної форми навчання передбачено проведення 9 лекційних занять. Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

**Розподіл балів для лекцій з навчальної дисципліни
«Фінанси страхових організацій»**

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій/балів									
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Денна	10	1,0	2,0	3,0	4,0	5,0	6,0	7,0	8,0	9,0	10,0

2.3. З навчальної дисципліни «Фінанси страхових організацій» для студентів за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» денної форми навчання передбачено проведення 10 семінарських занять.

За результатами семінарського заняття кожному з студентів до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у п. 4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права (затвердженого 28 серпня 2020 року, протокол № 1).

2.4. Обсяг балів за самостійну роботу з навчальної дисципліни «Фінанси страхових організацій» для студентів розподіляється пропорційно за виконання 7 письмових робіт (1 письмова робота по кожній темі). Залежно від їх обсягу та складності, студент може одержати не більше 7 балів.

Індивідуальне завдання виконане за запропонованою темою наукової роботи оцінюються окремо та складає не більше 13 балів. Загалом за виконання самостійної роботи студент денної форми навчання може одержати максимально 13 балів.

Перерозподіл балів, в межах максимально можливої кількості їх одержання за виконану самостійну роботу, наведено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2.

**Розподіл балів для самостійної роботи з навчальної дисципліни
«Фінанси страхових організацій»**

№ з/п	Алгоритм нарахування балів	Номер теми / кількість балів							Разом балів
		1	2	3	4	5	6	7	
1	Максимальна кількість балів за одну письмову роботу з відповідної теми	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	7,0
2	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання	13,0							13,0
	Усього балів								20,0

2.5. За семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену з навчальної дисципліни «Фінанси страхових організацій», студент денної форми навчання може максимально одержати 30 балів. Шкала визначення кількості балів та критерії оцінювання знань за результатами семестрового контролю, подана у табл. 4.6 підпункту 4.5.1 Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права

(затвердженого 28 серпня 2020 року, протокол № 1).

Перерозподіл балів, в межах максимально можливого одержання їх кількості за надані слухачами магістратури відповіді в усній та письмовій формі відповідно на питання та задачі і тестові завдання екзаменаційного білета, наведено в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

**Розподіл балів для семестрового контролю з навчальної дисципліни
«Фінанси страхових організацій»**

№ з/п	Алгоритм нарахування балів	Номер питань екзаменаційного білета				Разом балів
		1	2	3	4	
1.	Максимальна кількість балів за усну відповідь на кожне питання екзаменаційного білета	7,5	7,5	-	-	15,0
2.	Максимальна кількість балів за розв'язання задачі екзаменаційного білета	-	-	10,0	-	10,0
3.	Максимальна кількість балів за письмову відповідь на тестові завдання	-	-	-	5,0	5,0
	Усього балів	7,5	7,5	10,0	5,0	30,0

2. Рекомендовані джерела

3.1. Основні джерела

1. Аберніхіна І. Г., Сокиринська І. Г. Фінанси страхових організацій : навчальний посібник / І. Г. Аберніхіна, І. Г. Сокиринська – Дніпро: Пороги, 2019. - с. 198.
2. Антонік В. І. Страхування та страхові послуги у господарській діяльності : навч. посіб. для студентів екон. спец. ВНЗ / В. І. Антонік, В. Д. Кононенко, Є. К. Бабець, О. В. Антонік, Т. В. Квітка. - Кривий Ріг : Р. Козлов, 2015. – с. 711
3. Баранов А.Л. Фінанси страхових організацій. Практикум: навч. посіб. / А.Л. Баранов, О.В. Баранова. – К.: КНЕУ, 2012. – 215 с.
4. Вовчак О. Д. Страхова справа: підручник / О. Д. Вовчак. – К.: Знання, 2011. – 391с.
5. Гаманкова О.О. Фінанси страхових організацій: Навч. посіб. / О.О. Гаманкова. – К.: КНЕУ, 2007. – 328 с.
6. Нагайчук Н.Г. Фінанси страхових компаній: навч. посібник / Н.Г. Нагайчук, О.О. Гончаренко; Ун-т банківської справи НБУ. – К.: УБС НБУ, 2010. – 527 с.
7. Сокиринська І. Г. Журавльова Т. О. Аберніхіна І. Г. Страховий менеджмент : навч. посіб. / І. Г. Сокиринська, Т. О. Журавльова, І. Г. Аберніхіна – Дніпропетровськ: Пороги, 2016. – 301 с.
8. Страховий менеджмент [Текст] : навч. посіб. / Куцик П. О. [та ін.] ; Укоопспілка, Львів. комерц. акад. - Львів : Вид-во Львів. комерц. акад., 2015. - 243 с.
9. Страховий менеджмент: навч. посіб. / [Н. О. Бондар та ін.] ; Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харків. авіац. ін-т». - Харків : ХАІ, 2016. - 155 с.
10. Шірінян Л. В. Фінанси страхових організацій [Електронний ресурс]: консп. лекц. / Л. В. Шірінян. – К.: НУХТ, 2014. – 108 с.

3.2. Допоміжні джерела

1. Базилевич В. Д. Страхування: підручник / В. Д. Базилевич. – К.: Знання, 2012. – 1019 с.
2. Базилевич В.Д., Базилевич К.С. Страхова справа./ В.Д. Базилевич, К.С. Базилевич [3-те вид.] – К.: Товариство “Знання”, КОО, 2003. – 250 с.
3. Говорушко Т.А. Страхові послуги: навч. посібник / Т.А. Говорушко. – К.: ЦУЛ, 2011. – 376 с.
4. Горбач Л. М. Страхування: навч. посіб. / Л. М. Горбач, О. Б. Каун. – К.: Кондор, 2011. – 520с.
5. Дема Д. І. Страхові послуги: навч. посіб./ Д. І. Дема, О. М. Віленчук, І.В. Дем’янюк; за ред. Д. І. Деми. – Житомир: Рута, 2010. – 481с.
6. Долгошея Н.О. Страхування в запитаннях та відповідях: навч. посібник / Н.О. Долгошея. - К.: Центр учбової літератури, 2010. - 318 с.
7. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л. Страхування: Термінологічний словник. / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк [2-е вид]. – Львів: Бескіт Біт, 2002. – 104 с.
8. Заруба О.Д. Страхова справа: Підручник. / О.Д. Заруба – К.: Товариство "Знання", КОО, 1998. – 321 с.
9. Про внесення змін до Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг»: від 4 липня 2012р. N 5042-VI // ВВР. – 2013.
10. Про затвердження Змін до Ліцензійних умов провадження страхової діяльності: Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 01.12.2011, N717 / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1469-11>
11. Про затвердження Ліцензійних умов провадження страхової діяльності: Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 28.08.2003 N 40 // Офіційний вісник України. – 03.10.2003. - № 38. – стор. 173, стаття 2047, код акту 26425/2003.
12. Про затвердження Положення про внесення інформації про юридичних осіб, які мають намір набути статусу страховиків (перестраховиків), до Державного реєстру

- фінансових установ: Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 22.11.2005 N 4934 // Офіційний вісник України. – від 04.01.2006. - № 51. – стор. 163, стаття 3221, код акту 34627/2005.
13. Про затвердження Положення про Державний реєстр фінансових установ: Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 28.08.2003 N 41 // Офіційний вісник України. – 03.10.2003. - № 38. – стор. 193, стаття 2048, код акту 26397/2003
 14. Про затвердження Положення про реєстрацію страхових та перестрахових брокерів і ведення державного реєстру страхових та перестрахових брокерів: Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 28.05.2004 N 736 // Офіційний вісник України. – 16.07.2004. - № 26. – стор. 116, стаття 1721, код акту 29294/2004.
 15. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 № 85/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 30.04.1996. – № 18. – Ст. 78.
 16. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 № 85/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 30.04.1996. – № 18. – Ст. 78.
 17. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001р. // Відомості Верховної Ради України. – 04.01.2002. - № 1. – Ст. 1.
 18. Страхова справа [Текст] : навч. посіб. / Аулін В. В., Дігтяр Б. С., Солових Є. К. - 2010. - 291 с.
 19. Страхове право України: Підручник для вищих навчальних закладів/ [Біленчук Д.П., Біленчук П.Д., Залетов О.М., Клименко Н.І.] – К.: Атіка, 1999. – 368 с.
 20. Страховий менеджмент: підручник / С. С. Осадець, О. В. Мурашко, В. М.Фурман та ін./за ред. С. С. Осадця. – К.: КНЕУ, 2011. – 333с.
 21. Страхові послуги: підручник. У 2 ч. Ч. 2 / [Пікус Р.В., Приказюк Н.В., Моташко Т.П., Лобова О.М., Нечипоренко В.І., Тлуста Г.Ю., Шолойко А.С. та ін.]; За ред. В.Д. Базилевича – К.: Логос, 2014. – 544 с.
 22. Страхування: лабораторний практикум. / Р.В. Пікус, Н.В. Приказюк, Г.Ю. Тлуста, А.С.Шолойко, О.М. Лобова. — К.: Логос, 2014. — 208 с.
 23. Страхування: Теорія та практика: навч.-метод. посіб. / Н. М. Внукова, В. І. Успенко, Л. В. Временно та ін.; за заг. ред. проф. Н. М. Внукової. – Х.: Бурун Книга, 2011. –376 с.
 24. Ткаченко Н. В. Страхування: навч. посіб. для самостійної роботи студентів / Н. В. Ткаченко. – К.: Ліра-К, 2010. – 375 с.
 25. Фисун І. В. Страхування: навч. посіб. / І. В. Фисун, Г. М. Ярова. – К.: ЦУЛ, 2011.– 232 с.

Тема 1

1. Аналіз показників фінансової безпеки страхового ринку України [Електронний ресурс] / Л. М. Богріновцева, Ю. Ю. Вергелюк // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. - 2018. - Вип. 31. - С. 174-179. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2018_31_37
2. Ключові елементи формування фінансових джерел розвитку страхової компанії як складової його ресурсного потенціалу [Електронний ресурс] / О. О. Казак, М. О. Жильцов // European scientific journal of economic and financial innovation. - 2018. - № 1. - С. 44-50 . - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/esjefi_2018_1_7
3. Модернізація фінансових технологій на ринку страхових послуг в умовах розвитку інтернет-страхування [Електронний ресурс] / Л. М. Алексеєнко, Г. М. Кулина // Економічний простір. - 2018. - № 135. - С. 150-161. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/espros_2018_135_16
4. Перестраховання як чинник забезпечення фінансової надійності страховик [Електронний ресурс] / Л. В. Попова, І. Р. Мізунська // Бізнес-навігатор. - 2019. - Вип

- 3-2. - С. 106-110. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2019_3-2_22
5. Репутаційно-іміджевий підхід в управлінні фінансами страхових компаній [Електронний ресурс] / Н. О. Шишпанова // Modern economics. - 2019. - № 17. - С. 252-257. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/modecon_2019_17_42
 6. Управління фінансами страхових компаній в Україні: прикладні аспекти [Електронний ресурс] / А. І. Доманчук // Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво. - 2019. - № 2. - С. 152-161. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/drep_2019_2_28
 7. Фінансові шахрайства у страховій сфері [Електронний ресурс] / О. В. Петрушка // Причорноморські економічні студії. - 2019. - Вип. 47(2). - С. 106-110. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2019_47\(2\)_22](http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2019_47(2)_22). Управління фінансовою стійкістю страхової компанії [Електронний ресурс] / А. Г. Озерова, О. В. Левкович // Бізнес Інформ. - 2020. - № 7. - С. 230-235.

Тема 2

1. Аналіз показників фінансової безпеки страхового ринку України [Електронний ресурс] / Л. М. Богріновцева, Ю. Ю. Вергелюк // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. - 2018. - Вип. 31. - С. 174-179. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2018_31_37
2. Ключові елементи формування фінансових джерел розвитку страхової компанії як складової його ресурсного потенціалу [Електронний ресурс] / О. О. Казак, М. О. Жильцов // European scientific journal of economic and financial innovation. - 2018. - № 1. - С. 44-50. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/esjefi_2018_1_7
3. Організаційні аспекти обліку розрахунків із загальнообов'язкового державного соціального страхування працівників [Електронний ресурс] / Л. О. Кирильєва, Д. Д. Шеховцова // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. - 2018. - Вип. 2. - С. 21-31. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/esprstp_2018_2_4
4. Оцінка особливостей формування та використання фінансових ресурсів зарубіжними страховими компаніями [Електронний ресурс] / С. П. Прасолова // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія : Економічні науки. - 2019. - № 3. - С. 88-99. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvpushk_2019_3_12
5. Оцінка особливостей формування та використання фінансових ресурсів зарубіжними страховими компаніями [Електронний ресурс] / С. П. Прасолова // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія : Економічні науки. - 2019. - № 3. - С. 88-99. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvpushk_2019_3_12
6. Перестраховання як чинник забезпечення фінансової надійності страховиків [Електронний ресурс] / Л. В. Попова, І. Р. Мізунська // Бізнес-навігатор. - 2019. - Вип. 3-2. - С. 106-110. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2019_3-2_22
7. Тінізація фінансових потоків на ринку страхування: основні схеми та інструменти реалізації [Електронний ресурс] / О. Й. Жабинець // Бізнес Інформ. - 2020. - № 5. - С. 356-363.
8. Управління фінансами страхових компаній в Україні: прикладні аспекти [Електронний ресурс] / А. І. Доманчук // Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво. - 2019. - № 2. - С. 152-161. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/drep_2019_2_28

Тема 3

1. Аналіз головних показників фінансової стійкості страхової компанії з використанням імітаційного моделювання [Електронний ресурс] / О. А. Клепікова, С. О. Поліщук, О. А. Сарамков, Д. В. Нечай // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Економічна. - 2019. - Вип. 96. - С. 80-94. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhE_2019_96_11

2. Вплив факторів фінансово-економічного середовища на формування капіталу страхових компаній [Електронний ресурс] / О. А. Зінченко, Н. В. Супрун // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. - 2018. - № 4. - С. 222-226. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2018_4_40
3. Напрямки вдосконалення фінансової стійкості страхових компаній України [Електронний ресурс] / Л. М. Богріновцева, Г. С. Чамор // Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України. - 2019. - № 2. - С. 20-32. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnudps_2019_2_4
4. Особливості надання фінансових послуг компаніями страхування життя в Україні [Електронний ресурс] / Х. І. Штирхун, Ю. П. Романенко, О. П. Романенко. // Фінансові дослідження. - 2018. - № 1. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/find_2018_1_14
5. Особливості фінансового механізму гарантій у системі автотранспортного страхування [Електронний ресурс] / О. М. Салайчук // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. - 2018. - № 1. - С. 148-155. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2018_1_28
6. Оцінка фінансової стійкості страхової компанії [Електронний ресурс] / Н. В. Куряча, В. Г. Рябошапка // Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво. - 2019. - № 5. - С. 197-201. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/drep_2019_5_38
7. Оцінювання фінансової стійкості страхової компанії як базис управлінської діяльності [Електронний ресурс] / Л. А. Приступа // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. - 2019. - № 2. - С. 16-22. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2019_2_5
8. Проблеми оцінки фінансової стійкості страхових організацій [Електронний ресурс] / І. Ю. Кисільова, М. С. Ткаченко // Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво. - 2019. - № 5. - С. 192-196. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/drep_2019_5_37
9. Фінансова безпека і стійкість страховика: порівняння понять та умов забезпечення [Електронний ресурс] / Н. Г. Нагайчук // Фінансовий простір. - 2018. - № 3. - С. 25-34. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fin_pr_2018_3_5
10. Функції Фонду соціального страхування України у фінансово-правовому механізмі державного соціального страхування [Електронний ресурс] / О. В. Старосельцева // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція. - 2018. - Вип. 31. - С. 80-83. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2018_31_22

Тема 4

11. Аналіз фінансової діяльності і прогнозування перспектив розвитку страхової компанії на основі багатофакторної моделі рентабельності [Електронний ресурс] / Г. О. Роганова, А. В. Вовк // Молодий вчений. - 2019. - № 2(1). - С. 276-281. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2019_2\(1\)_62](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2019_2(1)_62)
12. Вплив факторів фінансово-економічного середовища на формування капіталу страхових компаній [Електронний ресурс] / О. А. Зінченко, Н. В. Супрун // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. - 2018. - № 4. - С. 222-226. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2018_4_40
13. Інвестиційні інструменти фінансового механізму гарантування у системі автотранспортного страхування [Електронний ресурс] / О. М. Салайчук // Інвестиції: практика та досвід. - 2018. - № 6. - С. 22-27. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2018_6_6
14. Місце андеррайтингу в системі управління фінансовими ризиками страхової організації [Електронний ресурс] / С. Р. Ланг // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. - 2018. - № 1. - С. 127-130. - Режим

доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2018_1_24

15. Оцінка діяльності страхових компаній на фінансово-кредитному ринку України [Електронний ресурс] / О. М. Калівошко // Науковий погляд: економіка та управління. - 2019. - № 1. - С. 186-193. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamsue_2019_1_27
16. Теоретичні підходи до визначення фінансової стійкості страхових компаній [Електронний ресурс] / О. С. Журавка, А. Р. Темченко, В. Г. Федорченко // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. - 2018. - Вип. 22(1). - С. 117-122. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvumtevsg_2018_22\(1\)_26](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvumtevsg_2018_22(1)_26)
17. Формування системи управління фінансами страхових компаній [Електронний ресурс] / А. І. Доманчук // Причорноморські економічні студії. - 2018. - Вип. 30(2). - С. 60-67. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2018_30\(2\)_16](http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2018_30(2)_16)

Тема 5

18. Аналіз фінансового потенціалу страхової компанії та механізму його формування [Електронний ресурс] / О. В. Марценюк-Розарьонова, А. В. Бондар // Інвестиції: практика та досвід. - 2018. - № 22. - С. 61-65.
19. Вплив факторів фінансово-економічного середовища на формування капіталу страхових компаній [Електронний ресурс] / О. А. Зінченко, Н. В. Супрун // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. - 2018. - № 4. - С. 222-226. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2018_4_40
20. Інвестиційні інструменти фінансового механізму гарантування у системі автотранспортного страхування [Електронний ресурс] / О. М. Салайчук // Інвестиції: практика та досвід. - 2018. - № 6. - С. 22-27. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2018_6_6
21. Контролінг як інструмент покращення фінансового стану страхових компаній [Електронний ресурс] / Д. В. Мангушев // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. - 2018. - Вип. 30(1). - С. 111-114. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2018_30\(1\)_28](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2018_30(1)_28)
22. Теоретико-методичні підходи до аналізу фінансових результатів діяльності страховиків України [Електронний ресурс] / І. А. Гузела // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Економіка. - 2018. - № 11. - С. 115-121. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_2018_11_22
23. Фактори впливу на фінансову безпеку страхових компаній [Електронний ресурс] / О. С. Журавка, І. В. Діденко, А. І. Колеснік // Економіка. Фінанси. Право. - 2018. - № 5(5). - С. 15-19. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2018_5\(5\)_5](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2018_5(5)_5)
24. Фінансова стійкість страхових компаній: управління ризиками [Електронний ресурс] / Л. М. Богріновцева, М. О. Житар, Г. С. Чамор // Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України. - 2019. - № 1. - С. 7-19. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnudps_2019_1_3
25. Фінансово-інвестиційний потенціал страхових компаній в Україні [Електронний ресурс] / Ю. М. Коваленко, Я. А. Літвін // Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України. - 2019. - № 1. - С. 109-124. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnudps_2019_1_10
26. Формування системи управління фінансами страхових компаній [Електронний ресурс] / А. І. Доманчук // Причорноморські економічні студії. - 2018. - Вип. 30(2). - С. 60-67. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2018_30\(2\)_16](http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2018_30(2)_16)

Тема 6

27. Гаманкова О. В. Оподаткування страховиків податком на прибуток як важель державного регуляторного впливу [Електронний ресурс] / О. В. Гаманкова, Д. В. Гаманков // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. - 2011. - Вип. 126. - С. 5-8.

28. Квасовський О. Р. Сучасні трансформації та проблемні аспекти оподаткування фінансових результатів діяльності страховиків в Україні [Електронний ресурс] / О. Р. Квасовський, М. В. Стецько // Світ фінансів. - 2017. - Вип. 3. - С. 19-33.
29. Сидоренко О. Особливості оподаткування страховиків України: проблемні питання [Електронний ресурс] / О. Сидоренко // Проблеми і перспективи економіки та управління. - 2016. - № 3. - С. 214-222.
30. Теоретико-методичні підходи до аналізу фінансових результатів діяльності страховиків України [Електронний ресурс] / І. А. Гузела // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Економіка. - 2018. - № 11. - С. 115-121. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_2018_11_22
31. Формування системи управління фінансами страхових компаній [Електронний ресурс] / А. І. Доманчук // Причорноморські економічні студії. - 2018. - Вип. 30(2). - С. 60-67. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2018_30\(2\)_16](http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2018_30(2)_16)
32. Шірінян Л. Диференційоване оподаткування страховиків як спосіб фінансового регулювання страхового ринку [Електронний ресурс] / Л. Шірінян // Бухгалтерський облік і аудит. - 2013. - № 1. - С. 30-36.

Тема 7

33. Аналіз головних показників фінансової стійкості страхової компанії з використанням імітаційного моделювання [Електронний ресурс] / О. А. Клепікова, С. О. Поліщук, О. А. Сарамков, Д. В. Нечай // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Економічна. - 2019. - Вип. 96. - С. 80-94. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhE_2019_96_11
34. Аналіз фінансового потенціалу страхової компанії та механізму його формування [Електронний ресурс] / О. В. Марценюк-Розарьонова, А. В. Бондар // Інвестиції практика та досвід. - 2018. - № 22. - С. 61-65.
35. Аналіз фінансової діяльності і прогнозування перспектив розвитку страхової компанії на основі багатофакторної моделі рентабельності [Електронний ресурс] / Г. О. Роганова, А. В. Вовк // Молодий вчений. - 2019. - № 2(1). - С. 276-281. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2019_2\(1\)_62](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2019_2(1)_62)
36. Аналітична оцінка фінансової звітності страхових компаній: теоретичні аспекти [Електронний ресурс] / О. В. Лук'янець, Ю. П. Ткаченко // Фінансовий простір. - 2019. - № 4. - С. 154-170. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fin_pr_2019_4_13
37. Контролінг як інструмент покращення фінансового стану страхових компаній [Електронний ресурс] / Д. В. Мангушев // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. - 2018. - Вип. 30(1). - С. 111-114. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2018_30\(1\)_28](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2018_30(1)_28)
38. Методично-організаційні аспекти узгодження умов завдання з аудиту фінансової звітності страхової компанії [Електронний ресурс] / Н. М. Проскуріна // Інфраструктура ринку. - 2019. - Вип. 34. - С. 304-312. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ifrctr_2019_34_46
39. Напрямки вдосконалення фінансової стійкості страхових компаній України [Електронний ресурс] / Л. М. Богріновцева, Г. С. Чамор // Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України. - 2019. - № 2. - С. 20-32. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnudps_2019_2_4
40. Оцінка діяльності страхових компаній на фінансово-кредитному ринку України [Електронний ресурс] / О. М. Каліволшко // Науковий погляд: економіка та управління. - 2019. - № 1. - С. 186-193. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamsue_2019_1_27
41. Оцінювання фінансової стійкості страхової компанії як базис управлінської діяльності [Електронний ресурс] / Л. А. Приступа // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. - 2019. - № 2. - С. 16-22. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2019_2_5

42. Перестраховання як чинник забезпечення фінансової надійності страховик [Електронний ресурс] / Л. В. Попова, І. Р. Мізунська // Бізнес-навігатор. - 2019. - Вип 3-2. - С. 106-110. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2019_3-2_22
43. Теоретико-методичні підходи до аналізу фінансових результатів діяльності страховиків України [Електронний ресурс] / І. А. Гузела // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Економіка. - 2018. - № 11. - С. 115-121. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_2018_11_22
44. Фактори впливу на фінансову безпеку страхових компаній [Електронний ресурс] / О. С. Журавка, І. В. Діденко, А. І. Колеснік // Економіка. Фінанси. Право. - 2018. - № 5(5). - С. 15-19. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2018_5\(5\)_5](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2018_5(5)_5)
45. Фінансова безпека і стійкість страховика: порівняння понять та умов забезпечення [Електронний ресурс] / Н. Г. Нагайчук // Фінансовий простір. - 2018. - № 3. - С. 25-34. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fin_pr_2018_3_5
46. Фінансова стійкість страхових компаній: управління ризиками [Електронний ресурс] / Л. М. Богріновцева, М. О. Житар, Г. С. Чамор // Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України. - 2019. - № 1. - С. 7-19. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnudps_2019_1_3
47. Фінансово-інвестиційний потенціал страхових компаній в Україні [Електронний ресурс] / Ю. М. Коваленко, Я. А. Літвін // Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України. - 2019. - № 1. - С. 109-124. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnudps_2019_1_10
48. Формування системи управління фінансами страхових компаній [Електронний ресурс] / А. І. Доманчук // Причорноморські економічні студії. - 2018. - Вип. 30(2). - С. 60-67. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2018_30\(2\)_16](http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2018_30(2)_16)

4. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг України. – Офіційний сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dfr.gov.ua/>.
2. Міністерство фінансів України. – Офіційний сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua/>.
3. Національний банк України. – Офіційний сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>
4. Антимонопольний комітет України. – Офіційний сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.amc.gov.ua/amku/control/main/uk/index>.
5. Рахункова палата України. – Офіційний сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.acrada.gov.ua/control/main/uk/publish/article/control/main/uk/publish/article/47888>.
6. Державна служба статистики України. – Офіційний сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
7. Аудиторська палата України. – Офіційний сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://apu.com.ua/content.php?lang=ukr&c=page.php&id=39>.
8. Ліга страхових організацій. – Офіційний сайт. – [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://uainsur.com/>.
9. Моторне (транспортне) страхове бюро України. – Офіційний сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mtsbu.kiev.ua/>.
10. Асоціація «Українська федерація убезпечення». – Офіційний сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ufu.org.ua/ua>.
11. Форіншурер – Інтернет-журнал про страхування. – Офіційний сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://forinsurer.com/>.

Розробник навчально-методичних матеріалів:

Викладач дисципліни – старший викладач кафедри менеджменту, фінансів, банківської справи та страхування.

_____ Алла КРУШИНСЬКА

27 жовтня 2020 року

Схвалено кафедрою менеджменту, фінансів, банківської справи та страхування

27 жовтня 2020 року, протокол № 3.

Завідувач кафедри _____ Віктор СИНЧАК

27 жовтня 2020 року

Декан факультету управління та економіки _____ Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

27 жовтня 2020 року

Погоджено методичною радою університету 20 листопада 2020 року, протокол № 3.

Голова методичної ради _____ Ірина. КОВТУН

20 листопада 2020 року

Обліковий обсяг – 2,03 ум.др.арк.